

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Явтушенка Дениса Анатолійовича «Електронні послуги в сфері соціального
захисту населення», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 Право

ВИТЯГ

з протоколу № _02 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 29 січня 2026 року

ГОЛОВА: д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес)

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права **О.А. Грабильнікова** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право)

Присутні: д-р юрид. наук, проф. **О.Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **Н.С. Юзікова** **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. В. Лахова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **Л. М. Мудриєвська** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **Т.М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд. юрид. наук, проф. **І. Г. Алексєєнко** (12.00.01 – теорія держави і права); д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, проф. **О.В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес), канд. юрид. наук, доц. **Ю.В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); доктор філософії у галузі права **Дриголь О.О.** (081 Право)

Відсутні: немає

Запрошені: Явтушенко Д.А. (здобувач).

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Явтушенка Дениса Анатолійовича, представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Тема дисертації: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення», затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено д.ю.н., проф. Марченко О.В. (витяг з протоколу № 12 від 30 червня 2022 року).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.)

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертації аспіранта 4 року навчання Явтушенка Дениса Анатолійовича на тему: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права **Грабильнікова О.А.**; доктор філософії у галузі право, доцент кафедри адміністративного і кримінального права **Дриголь О.О.**; канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри адміністративного і кримінального права **Лахова О.В.**

За результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат програмою «Strike Plagiarism» зроблено висновок: дисертаційна робота Явтушенка Д.А. має високий рівень унікальності (87,39%) і може бути допущена до захисту.

Роботу було розглянуто трьома фаховими експертами - д-р. юрид. наук, проф., професор кафедри цивільного, трудового та господарського права **І.В. Патерило**; канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права **О.А. Грабильнікова**; канд. юрид. наук, д-р. політ. наук, проф., завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права **І.Г. Алексєєнко**.

Робота виконана на 239 сторінках і містить такі складові частини: анотація, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури.

Слово надається аспіранту Явтушенку Д.А. Будь ласка, регламент виступу – 20 хвилин.

Аспірант Явтушенко Д.А.:

Шановна голово, шановні члени міжкафедрального семінару, шановні присутні!

Тема моєї дисертації: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення».

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації в Україні постає потреба у перетворенні системи електронних послуг, спрощенні порядку їх надання.

Суб'єктом звернення для отримання електронних послуг у сфері соціального захисту населення може бути будь-яка особа, зазвичай за умови виникнення складних життєвих обставин, включаючи ті, що пов'язані з настанням випадків соціального ризику. Водночас адміністративно-правове забезпечення механізму надання електронних послуг в цілому, та у сфері соціального захисту населення зокрема, попри безперервні реформаційні процеси в системі публічного адміністрування, спрямовані на децентралізацію державної влади, не відзначається належним рівнем ефективності та якості їх надання.

На додачу, особливо актуальним стає питання оптимізації механізму надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення через триваючий збройний конфлікт на сході України, внаслідок якого внутрішньо переміщені особи потребують вирішення численних нагальних потреб, включаючи ті, що пов'язані з їх обліком. Ці проблеми значною мірою обумовлені недосконалістю вітчизняного адміністративно-процедурного законодавства, яке визначає організацію функціонування виконавчих органів державної влади, і, як наслідок, безсистемністю нормативних правових актів виконавчих органів державної влади, що встановлюють процедурні аспекти їх діяльності.

Нині завдяки науковим працям В. Б. Авер'янова, К. К. Афанасьєва, В. М. Бевзенка, Ю. П. Битяка, І. В. Дроздової, В. М. Гаращука, В. В. Гаркуші, І. П. Голосніченка, В. В. Доненка, С. В. Ківалова, Н. В. Коваленко, І. Б. Коліушка, Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, С. В. Кувакіна, О. В. Кузьменко, А. С. Лагоди, Є. О. Легези, О. А. Лукашева, П. С. Лютікова, Р. С. Мельника, Р. В. Миронюка, Н. Б. Новицької, Г. М. Писаренко, Д. В. Приймаченка, І. О. Сквірського, В. П. Тимощука, В. В. Юровської та інших вчених досліджено низку особливостей діяльності органів публічної влади з надання електронних послуг населенню.

Серед досліджень, які безпосередньо присвячені питанням наданням послуг у сфері соціального захисту населення, слід назвати дисертації Ю. М. Бондаренка на тему «Державне управління соціальним захистом населення в умовах європейської інтеграції України» (2008 р.), Л. А. Князька на тему «Адміністративно-правове регулювання в галузі соціального захисту населення» (2009 р.), А. В. Гончарова на тему «Теоретико-правові засади соціального захисту в Україні» (2011 р.), І. В. Рудкевич на тему «Державне регулювання системи соціального захисту населення України» (2011 р.), А. В. Міськевич на тему «Адміністративні послуги в сфері соціального захисту населення» (2016 р.) та С. А. Уханенка «Адміністративні процедури у сфері соціального захисту населення» (2018 р.). Водночас питання електронних послуг у сфері соціального захисту населення у наукових дослідженнях окремо майже не аналізувалися. Вказані обставини й обумовили обрання зазначеної теми.

Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» (Антикорупційної стратегії) від 20 червня 2022 року № 2322-ІХ, «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Стратегії розвитку

системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до змісту наукової теми «Виявлення особливостей та вдосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (№ 0122U001411), яка здійснювалась на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, третього рівня вищої освіти за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.). Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 30 червня 2022 року).

Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел визначити сутність та особливості надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. Виходячи із зазначеної мети, в дисертаційній роботі поставлено й вирішено такі основні задачі:

- визначити поняття та ознаки електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- окреслити та розкрити принципи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- з'ясувати правову основу надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- визначити поняття та ознаки процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- охарактеризувати зміст стадій процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- розкрити процедуру оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- охарактеризувати особливості контролю з надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- узагальнити зарубіжний досвід надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення і виділити його позитивні здобутки для запровадження в Україні;
- обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення законодавства, що регулює надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, та практики його реалізації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері соціального захисту населення.

Предметом дослідження є електронні послуги у сфері соціального захисту населення.

Методи дослідження. У дисертації використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Методологічну

основу дослідження становить загальнонауковий діалектичний метод, який надав змогу з'ясувати сутність електронних послуг у сфері соціального захисту населення (підрозділи 1.1, 1.2). Методи системного та структурно-функціонального аналізу застосовано під час розгляду електронних послуг у сфері соціального захисту населення та виявлення їхніх ознак, а також під час розкриття гарантій забезпечення законності адміністративних процедур (розділ 1, підрозділ 2.2). Методи класифікації та групування надали можливість визначити види та критерії поділу електронних послуг у сфері соціального захисту населення (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1). Функціональний метод застосовано для дослідження процедурного аспекту реалізації функцій органів публічної адміністрації (підрозділ 2.1). Метод порівняльного правового дослідження використано для аналізу особливостей процедурного аспекту надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення у зарубіжних державах (розділ 3).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, нормативно-правові акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів вионавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України за період 2022–2025 рр., відомості, що містяться у Єдиному реєстрі судових рішень України та на офіційних електронних веб-сайтах суб'єктів публічної адміністрації України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісним комплексним дослідженням, яке присвячене визначенню сутності та особливостей надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, зокрема:

уперше:

— запропоновано під поняттям «електронні послуги у сфері соціального захисту населення» розуміти результат діяльності органів публічної адміністрації, що полягає у наданні певних видів електронних послуг за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій уповноваженим суб'єктом влади у формі системи заходів, спрямованих на реалізацію волевиявлення особи щодо належного їй права на забезпечення належних умов життя та соціально-економічних і духовних потреб, а також у випадку настання соціального ризику, відповідно до умов, підстав та у спосіб, передбачених законодавством України;

– виокремлено особливості процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення: перш за все, регулювання нормами адміністративного права; по-друге, процесуальний характер роботи уповноважених органів та посадових осіб органів виконавчої влади; по-третє, ініціативний характер - послуги надаються на підставі заяви від фізичних осіб; по-четверте, поетапність - наявність етапів з притаманними їм

тимчасовими, змістовними та процедурними особливостями; і, нарешті, офіційне фіксування підсумків процедури у формі індивідуального правового акту (рішення, дозвіл, ліцензія, сертифікат, акт, посвідчення та ін.);

– охарактеризовано основні напрями удосконалення надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, а саме: нормативно-правовий (розроблення та прийняти нормативно-правового акту на рівні Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового адміністративного регламенту щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення» тощо); організаційно-інформаційний (полегшення доступу громадян до надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення забезпечених інформаційними технологіями; налагодження зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації); науковий (проведення ґрунтовних наукових досліджень з метою покращення надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення);

удосконалено:

— наукові положення щодо поділу принципів надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення на: а) основні (безперервності, верховенства права; відкритості та прозорості; гуманізму; демократизму та науковості; доступності; єдності; загальнодоступності правової та іншої необхідної інформації; законності; зручності, оперативності та своєчасності; плановості; професійності, результативності, рівності; свободи вибору, своєчасності; системності; централізації (підпорядкованості), цілеспрямованості; юридичної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації та їх посадових осіб); б) додаткові (впровадження нових організаційних форм надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення (універсамів послуг, єдиних офісів, центрів надання публічних послуг та подібних), що є більш зручними для суб'єктів звернення; зведення до раціонального мінімуму кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для надання електронних послуг; мовчазної згоди; постійного моніторингу юридичної визначеності; спрощеного провадження, прискорення провадження);

– наукові тези щодо напрямів оптимізації функціонування системи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення: децентралізація та демонополізація соціальних послуг як виду публічних послуг; залучення до їх надання недержавних організацій та приватного сектору; визначення державою умов функціонування ринку соціальних послуг та забезпечення їх дотримання всіма суб'єктами, що надають соціальні послуги; проведення наукових досліджень з удосконалення механізмів публічного адміністрування системи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення тощо;

дістали подальшого розвитку:

— наукові положення щодо поділу нормативно-правових актів, що регулюють надання публічних послуг у сфері соціального захисту населення за: юридичною вагою (законодавчі, підзаконні); суттю предмета регулювання (видача посвідчень як офіційного документа, що підтверджує статус, як вид

електронної послуги в соціальному захисті; видача довідок, які засвідчують право на конкретний вид соціальної підтримки; електронні сервіси, що пов'язані з наданням певного виду соціального захисту певним групам населення); впливом органу публічної адміністрації на права та законні інтереси суб'єктів звернення (надання висновків органу опіки та піклування щодо доцільності позбавлення батьківських прав; надання висновків органу опіки та піклування щодо усиновлення дітей; надання висновків органу опіки та піклування щодо доцільності усиновлення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування; обстеження житлово-побутових умов проживання та виховання малолітніх (неповнолітніх) дітей).

— положення щодо необхідності впровадження світового досвіду (Республіки Польща, Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччини, Французької Республіки тощо) стосовно функціонування системи електронного урядування, що мінімізує корупційні прояви, недодержання строків надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення та забезпечує сервісний підхід до питання зазначених послуг у сфері соціального захисту населення;

— наукові тези щодо важливості мати стабільну систему контролю за наданням електронних послуг у сфері соціального захисту населення з добре відпрацьованим механізмом ефективної взаємодії та координацією діяльності, що є необхідною передумовою для трансформації українського суспільства на основі демократії, верховенства права та прав людини і громадянина. Хоча Конституція України закладає правову базу для здійснення контролю, що знаходить подальше відображення у законах України, проте чинне законодавство не може забезпечити успішне вирішення всіх питань. Цілі та ефективність діяльності органів державної влади, що здійснюють контроль, відрізняються, і тому ми спостерігаємо кризові явища у сфері надання електронних послуг, які вимагають постійного вдосконалення організаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

— науково-дослідній діяльності – висновки та пропозиції щодо удосконалення механізму надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення можуть бути основою для подальших наукових досліджень із відповідної проблематики (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 189);

— правотворчій діяльності – для вдосконалення нормативно-правової основи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, у т. ч. для вдосконалення Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України «Про судовий збір» тощо;

— правозастосовчій діяльності – для вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;

— навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої

освіти дисципліни «Право соціального забезпечення України», «Трудове право», «Сучасні проблеми цивільного права та процесу», під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025р. № 190).

Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднені на 3 міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: «Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану» (м. Кропивницький, 2024 р.); «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 2024 р.); «Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану» (м. Київ, 2025 р.).

Основні положення та результати дисертації відображені у 4 наукових статтях, з них 4 опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук та включені до міжнародних наукометричних баз, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять семи підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, у т. ч. основного тексту – 187 сторінок. Список використаних джерел налічує 239 найменувань.

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

канд. юрид. наук, доцент Лахова О.В

В висновках дисертації Вами зазначена необхідність впровадження системи електронного урядування при наданні електронних послуг в сфері соціального захисту населення, при цьому не є зрозумілим, що саме розуміється під такими реформами, які етапи їх реалізації тощо?

Явтушенко Д.А.: Фактично нині ситуація з електронним урядом сповнена протиріч. Так, реформи щодо впровадження електронного уряду не завжди вирішують, а іноді й посилюють проблеми публічного адміністрування. Очевидно, що це наслідок відсутності політичної стратегії. Без істотної зміни самого підходу до організації процесу серйозного прогресу в цих країнах чекати не доводиться. Україні необхідно розробити свою або адаптувати одну з існуючих моделей електронного уряду щодо надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення, а тільки після цього приступити до планомірної її реалізації в межах чіткої політичної стратегії, зрозумілої як політичній еліті, так і широким верствам населення.

Аналізуючи досвід Європи, можна зазначити, що Україні потрібно зосередити увагу на передових проектах, запровадити покроковий підхід із

постановкою завдань, спрямованих на здобуття масштабних результатів; користуватися електронними послугами в сфері соціального захисту населення приватного сектору, у якого є необхідний досвід реалізації ІТ-рішень. Варто перейняти досвід із проведення широких просвітніх кампаній і поступового привчання громадян до інформаційних технологій.

д-р юрид.наук, професор Корнякова Т.В.

Денис Анатолійович, окресліть, будь ласка, які проблеми існують в Україні у сучасних умовах надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення?

Явтушенко Д.А.: Саме наявність низки проблем у цій галузі зумовлює актуальність обрання тематики електронних послуг в сфері соціального захисту населення для мого дисертаційного дослідження. У кожній країні завжди існують групи, що потребують особливої соціальної допомоги: пенсіонери, інваліди, багатодітні родини тощо, але сьогоднішня Україна означено появою нових суспільних груп, яким необхідна допомога з боку держави та суспільства. Даний факт посилює важливість налагодження ефективного адміністративно-процедурного механізму надання електронних послуг у зазначеній сфері, а цьому заважає ряд недоліків. Насамперед слід звернути увагу на проблемні моменти, пов'язані із процедурним аспектом надання електронних послуг взагалі. До таких належить передусім відсутність нормативно-правового акта, призначеного для впорядкування й регулювання усіх адміністративно-процедурних питань. Так, як відомо, законодавче визначення поняття «адміністративна процедура» міститься лише у Законі України «Про адміністративну процедуру» 2022 року, та нові здобуття адміністративно-правової науки це поняття вже потребує перегляду й уточнення стосовно сучасної ситуації, зокрема вироблення поняття електронні процедури та електронні послуги. По-друге, звертаючись до практики правозастосування у сфері адміністративного забезпечення соціального захисту, можна спостерігати такі адміністративно-процедурні недоліки, як надлишкова бюрократизація процедур, наявність додаткових часових і матеріальних витрат із боку одержувача електронних послуг у сфері соціального захисту населення, відсутність напрацьованих процедурних приписів щодо можливого оскарження послуги. Усе це не сприяє налагодженню функціонуванню адміністративно-публічного забезпечення реалізації законних прав і інтересів населення в умовах соціального ризику.

канд.юрид.наук, доцент Мудрієвська Л.М.

Будь ласка, розкрийте зміст організаційного напрямку удосконалення надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення.

Явтушенко Д.А.: Організаційний напрямок надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення полягає в підвищенні рівня професіоналізму суб'єктів, які надають електронні послуги в сфері соціального захисту населення. У зв'язку із цим пропонується звернути увагу на зарубіжний досвід підготовки спеціалістів соціальної сфери, зокрема в університетах США та Канади. Така підготовка має практичну спрямованість. Гнучкість освітньої системи дозволяє змінювати зміст теоретичного компоненту й організації практичного навчання з урахуванням розвитку теорії й потреб практики. Теоретична підготовка реалізується в єдності з практичною, що досягається завдяки сумісній розробці навчальних програм за участю трьох сторін: університету, представників соціальних агенцій і студентів. Підготовка керівників практики здійснюється на базі університету; 50% навчального часу становлять практичні заняття, студенти з першого курсу мають можливість не тільки відвідати різні соціальні установи, а й спробувати свої сили в різних видах діяльності: під керівництвом супервізора студенти можуть виконувати широкий спектр дій. Наприклад, у США (до речі, як і в Україні) структура державних органів, які займаються соціальною політикою, не є досконалою, як, наприклад, у країнах Скандинавії. Натомість важливою опорою в цьому напрямі вдосконалення в США є так звані «мозкові центри» – університети, урядові й неурядові асоціації, благодійні фонди тощо; і саме на них спирається держава як гарант забезпечення якісної професійної підготовки та підвищення кваліфікації з питань надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення країни.

Зрештою, необхідно також провести інтенсивну інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення. Звичайно, таку роботу необхідно проводити за належної організації механізму надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення, а не на етапі побудови, оскільки наразі громадянин, звертаючись до відповідних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, побачить, що йому, інвалідові (внутрішньо переміщеній особі тощо), майже жодної адміністративної процедури не передбачено та зневіряться в самій ідеї надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення, навіть не звернувшись за її отриманням. Таким чином, підсумовуючи, можна стверджувати, що означені напрями вдосконалення механізму надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення матимуть позитивний вплив за умови комплексного впровадження.

д-р юрид. наук, професор К.В. Бережна

Одним із завдань Вашої дисертаційної роботи було анонсовано аналіз зарубіжного досвіду у досліджуваній сфері. Будь ласка, розкажіть, які саме

аспекти цього досвіду Ви вважаєте придатними для запозичення в українських умовах.

Явтушенко Д.А.: Можу зазначити, що головним напрямом удосконалення надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення, судячи з досвіду таких зарубіжних країн, як Південна Корея, Нідерланди, Велика Британія, Данія та Сполучені Штати Америки, є перехід до електронної форми спілкування між суб'єктом звернення та органом її надання. Усі процедурні стадії – від замовлення послуги до оскарження її результатів – можуть відбуватися без безпосередньої присутності замовника. Цей аспект видається досить важливим з огляду на досліджувану сферу надання послуг – соціальний захист населення, адже така модель надання публічної послуги (та відповідна їй адміністративна процедура) значною мірою сприяє економії матеріальних і часових ресурсів замовника послуги – людини, що потребує підтримки та захисту з боку держави. До того ж, додамо, вартий запозичення ще один аспект, який безпосередньо стосується адміністративно-процедурного провадження: якщо на окремих процедурних етапах надання послуги виникає необхідність в інформаційній взаємодії з іншими органами публічної влади, це також відбувається в електронному режимі поза участю суб'єкта звернення завдяки технічно налагодженій системі взаємодії між різними органами публічної адміністрації. Вважаємо, що саме розробка і впровадження подібних електронно-технологічних зв'язків є першорядним питанням на порядку денному удосконалення надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення.

д-р юрид.наук, професор І.В. Патерило:

Чи приділено увагу у Вашій роботі іншим напрямам адміністративно-правової діяльності, які дозволять удосконалити зазначене надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення?

Явтушенко Д.А.: Відповідаючи на це питання важливо підкреслити, що питання удосконалення надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення має багаторівневий профіль. Першим з напрямів удосконалення можна визначити рівень правотворчості, тобто нормативної чіткої регламентації надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення у межах одного нормативного акта – розроблення та прийняти нормативно-правового акту на рівні Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового адміністративного регламенту щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення», який посилить захищеність прав і інтересів осіб у сфері публічного адміністрування взагалі й адміністрування у галузі соціального захисту населення зокрема. По-друге, не менш важливими є організаційні аспекти, адже навіть найбільш досконалі закони не гарантують правопорядку без створення необхідних умов їх

реалізації. До таких напрямів відносимо, крім уже зазначеного електронно-технічного, інформаційний напрям – інформування населення про особливості надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення, кадровий – підготовку фахівців із обслуговування громадян у сфері соціального захисту, напрям зворотного зв'язку – моніторинг думок учасників адміністративного провадження у цій сфері щодо простоти і зручності надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени семінару, шановні присутні!

Мій офіційний відгук з оцінкою роботи аспіранта 4 року навчання Явтушенка Дениса Анатолійовича подано до відділу аспірантури та головуєчому на засіданні сьогоднішнього міжкафедрального наукового семінару.

Явтушенко Денис Анатолійович у 2022 році закінчив Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, де здобув ступінь магістра. З 2022 року по 2026 рік навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з метою здобуття наукового ступеню «доктор філософії».

Індивідуальний план наукової роботи аспірантом Явтушенко Д.А виконаний своєчасно у повному обсязі. При цьому ним виконано всі види робіт, пов'язані з проведенням дисертаційного дослідження та оформлення його результатів. При проходженні в аспірантурі викладацької практики аспірант зарекомендував себе як підготовлений викладач, вільно володів матеріалом навчальних дисциплін, тримав контакт зі студентською аудиторією і проявив схильність до практичної наукової та викладацької діяльності. Починаючи з 1 курсу аспірантури Денис Анатолійович проявляв науковий інтерес до самостійного проведення досліджень, публікував наукові статті, приймав участь у наукових обговореннях актуальних правових проблем на кафедральних семінарах, науково-практичних конференціях.

Представлене дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу сутності та особливостям електронним послугам в сфері соціального захисту населення. Обрана тема є надзвичайно актуальною у сучасних умовах воєнного стану в Україні та євроінтеграційного курсу держави.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і задачі, визначено наукову новизну дослідження, його практичне і теоретичне значення, наведено дані, що свідчать про апробацію дисертації та її наукових висновків.

Робота містить теоретичні-правові положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей дисертанта.

Можна із впевненістю стверджувати, що назва дисертації «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення», відповідає профілю обраної спеціальності 081 «Право», чітко поставленій меті та суті вирішуваних

наукових задач.

Дисертант вірно окреслив об'єкт і предмет дослідження, що дало йому змогу досягти значних теоретичних і практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем адміністративно-правового регулювання надання електронні послуги в сфері соціального захисту населення.

Методологія дослідження зазначеної проблематики обрана відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи, виходячи із сформульованої мети та відповідних дослідницьких завдань, було використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження.

Питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Зокрема, проаналізовано великий обсяг літератури, а також використано цінну емпіричну базу, що дозволило автору досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Оцінюючи концепцію дослідження з позиції її впливу на обґрунтованість положень дисертації, слід відзначити цілісність і логічність її загальної структури, тісний взаємозв'язок розділів і підрозділів, що забезпечує поступове накопичення наукових напрацювань та урахування їх під час отримання основних результатів.

В цілому рукопис Явтушенка Дениса Анатолійовича є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логіки викладення, а також свідчить про його особистий внесок в розвиток юридичної науки. Власний внесок автора роботи у наукових публікаціях чітко визначений та дозволяє оцінити роль здобувача у загальному науковому результаті.

Основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, які опубліковані у журналах, що визнані як фахові з юридичних наук, а також 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації є логічно довершеною, мова та стиль викладення матеріалу є науковими. Автор в повній мірі розкрив зміст основних положень дисертації, що визначені межами предмету дослідження.

Отже, як науковий керівник, вважаю, що дисертаційна робота Явтушенка Дениса Анатолійовича на тему: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення», що подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею на актуальну тему, одержані ним результати є новими, мають теоретичне й практичне значення у галузі права.

Автор роботи, Явтушенко Денис Анатолійович, за всіма набутими компетентностями, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право. Вважаю, що робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді. Сподіваюсь на підтримку членів наукового семінару.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

доктор юрид. наук, проф. Патерило І.В.: Дисертаційна робота Явтушенка Д.А. є ґрунтовним комплексним дослідженням адміністративно-правових засад надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення. Автору вдалося глибоко проаналізувати принципи, процедури та етапи надання суб'єктами публічної адміністрації електронних послуг у цій сфері. Заслугує уваги системний підхід до аналізу проблем доступу соціально незахищених верств населення до електронних послуг та надані дисертантом пропозиції щодо можливих шляхів вирішення окреслених колізій та прогалин законодавства шляхом розробки і прийняття відповідних нормативно-правових актів, зокрема нормативно-правового акту на рівні Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового адміністративного регламенту щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення». Робота становить значний внесок у розвиток теорії адміністративного права та права соціального забезпечення та має високе наукове й практичне значення. Основні положення й висновки дисертаційної роботи відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до дисертаційних робіт. Враховуючи все викладене вважаю, що ми маємо підтримати цю роботу і рекомендувати її для захисту в разовій раді за спеціальністю 081 Право.

канд.юрид.наук, доктор. політ. наук, проф. Алексєєнко І.Г.:

Робота Явтушенка Д.А. відзначається високим рівнем наукової зрілості та об'єктивним підходом до аналізу сучасних проблем у сфері надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення. Автор детально висвітлив процедури надання електронних послуг, звернув увагу на процедуру оскарження рішень, дій та бездіяльності органів публічної адміністрації, їх посадових та службових осіб при наданні електронних послуг соціально незахищеним верствам населення, зокрема, особам з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам, пенсіонерам, самотніми матерями тощо. Окремо слід відзначити увагу автора до питань контролю з надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, оскільки в нормативно-правових актах відсутнє саме поняття даної дефініції, не визначено коло осіб, які мають здійснювати цей вид контролю. У роботі також розкрито зарубіжний досвід надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення та окреслені основні напрямки його імплементації до законодавства України. Представлені висновки та рекомендації є практично значущими для адвокатів, правозахисників та державних інституцій. Вважаю, що дисертація готова, відповідає вимогам, тому рекомендую її до захисту в разовій раді за спеціальністю 081 Право.

канд. юрид. наук, доц. Грабильнікова О.А.:

Тема дисертації Явтушенка Д.А. є актуальною й своєчасною з огляду на сучасний стан речей в українському суспільстві щодо соціального захисту населення та доступу незахищених верств населення до електронних послуг, які гарантовані державою. Переведення основного масиву послуг у сфері соціального захисту у електронну форму підвищує увагу до питань доступу до таких послуг,

можливості оскарження надання або ненадання таких послуг органами публічної адміністрації, особливо в умовах воєнного стану, та потребує наукового аналізу. Позитивним моментом дисертаційної роботи є опрацювання достатньо великого обсягу статистичних даних в цій сфері за останні чотири роки і розробка конкретних пропозицій щодо нормативного врегулювання питань процедури надання електронних послуг соціально незахищеним громадянам України, здійснення контролю в цій сфері та залучення найкращих напрацювань закордонних країн у цій особливо значущій сфері суспільного життя. Робота має вагомe значення, оскільки її результати можуть бути використані для підвищення рівня нормативної впорядкованості питань та процедур надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. Дисертація становить собою завершене наукове дослідження, яке відповідає сучасним потребам правової науки, має гарні перспективи для подальшого наукового пошуку.

Я підтримую цю роботу Явтушенка Д.А. та впевнена, що вона може бути рекомендована до захисту в разовій раді.

Виступи членів міжкафедрального семінару:

канд. юридичних наук, доц. Мудрисєвська Л.М.: Шановні колеги, хочу відзначити глибину та системність дисертаційного дослідження Явтушенка Д.А., присвяченого питанням надання електронних послуг в сфері соціального захисту населення. В своїй роботі автор вміло поєднав різноманітні методи наукового дослідження: історичний, порівняльно-правовий, метод нормативного аналізу, статистичного аналізу, тощо, що дозволило провести комплексне дослідження різноманітних аспектів надання електронних послуг населенню в такій важливій сфері, як соціальний захист. Особливо імponує те, що дисертант не обмежився фіксацією виявлених недоліків нормативно-правового регулювання цієї сфери суспільних відносин, а здійснив глибоке теоретичне переосмислення їхнього значення для сучасної системи соціального захисту громадян України. Вважаю, що робота має не лише теоретичне, а й практичне значення для України, оскільки сучасні умови воєнного конфлікту і різкого збільшення кількості громадян, що потребують соціального захисту з боку держави, потребує точного розуміння інструментів, за допомогою яких держава та органи публічної адміністрації можуть забезпечити належний рівень доступу громадян до електронних послуг в цій сфері. Дисертація, на мою думку, є виконаною на високому рівні й заслуговує позитивної оцінки.

канд. юрид. наук, доц. Литвин О.П.:

Я хотіла би підкреслити окремий аспект, який у дисертації виконано особливо переконливо — це деталізація адміністративних процедур надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. Автор не лише розкриває формальні аспекти надання таких послуг, їх етапи та стадії, але й аналізує практичні особливості діяльності органів публічної адміністрації, їх посадових та службових осіб при реалізації заявних процедур громадянами та висвітлює проблемні моменти доступу до цих електронних процедур, з якими

мають справу пошукачі соціального захисту. Все це підвищує прикладне значення наукової роботи. У дисертації простежується глибоке розуміння необхідності імплементації кращих надбань світового досвіду (Республіки Польща, Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччини, Французької Республіки тощо) стосовно функціонування системи електронного урядування, що мінімізує корупційні прояви, недодержання строків надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення та забезпечує сервісний підхід до питання зазначених послуг у сфері соціального захисту населення. Загалом робота Явтушенка Д.А. вирізняється високою культурою юридичного аналізу, вмінням систематизувати складні нормативні матеріали та судову практику. Вона має важливе значення як для науки, так і для правозастосовної діяльності держави.

д-р. юрид. наук, проф. Патерило І.В.:

Хочу підтримати дисертаційне дослідження Явтушенка Д.А., оскільки його результати мають беззаперечну практичну цінність. В умовах триваючого воєнного конфлікту в Україні, коли різко зростає кількість громадян, що потребують соціального захисту з боку держави, і, в першу чергу, внутрішньо переміщених осіб, поранених військовослужбовців і мирних громадян, які отримують статус осіб з інвалідністю, різко зростає навантаження на всю державну систему в цілому і на органи, які мають здійснювати соціальний захист населення, зокрема. Цифровізація надання державою публічних послуг населенню, переведення цих процедур в електронну площину ставить перед науковцями та законодавцями комплекс питань щодо забезпечення наукової обґрунтованості та практичної можливості реалізації доступу соціально незахищених верств громадян до послуг, гарантованих їм державою. Саме таку можливість надає робота Явтушенка Д.А.

Мені імпонують висновки автора про те, що необхідно оптимізувати функціонування системи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення шляхом децентралізації та демонополізації соціальних послуг як виду публічних послуг; залучення до їх надання недержавних організацій та приватного сектору; визначення державою умов функціонування ринку соціальних послуг та забезпечення їх дотримання всіма суб'єктами, що надають соціальні послуги. Ці питання залишаються надзвичайно актуальними і прямо впливають на ефективність системи соціального захисту громадян України.

Вважаю, що запропоновані у роботі концептуальні підходи до удосконалення механізмів публічного адміністрування системи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення заслуговують уваги правотворчих і правозастосовних органів України.

Робота є змістовною, цілісною та науково зрілою. Підтримую її позитивну оцінку та подальшу рекомендацію до захисту.

Голова, д-р юридичних наук, проф. Корнякова Т.В.:

Чи є ще бажані виступити? Якщо бажаних немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах реформування місцевого самоврядування та територіальної організації в Україні постає потреба у перетворенні системи електронних послуг, спрощенні порядку їх надання. Суб'єктом звернення для отримання електронних послуг у сфері соціального захисту населення може бути будь-яка особа, зазвичай за умови виникнення складних життєвих обставин, включаючи ті, що пов'язані з настанням випадків соціального ризику. Водночас адміністративно-правове забезпечення механізму надання електронних послуг в цілому, та у сфері соціального захисту населення зокрема, попри безперервні реформаційні процеси в системі публічного адміністрування, спрямовані на децентралізацію державної влади, не відзначається належним рівнем ефективності та якості їх надання.

На додачу, особливо актуальним стає питання оптимізації механізму надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення через триваючий збройний конфлікт на сході України, внаслідок якого внутрішньо переміщені особи потребують вирішення численних нагальних потреб, включаючи ті, що пов'язані з їх обліком. Ці проблеми значною мірою обумовлені недосконалістю вітчизняного адміністративно-процедурного законодавства, яке визначає організацію функціонування виконавчих органів державної влади, і, як наслідок, безсистемністю нормативних правових актів виконавчих органів державної влади, що встановлюють процедурні аспекти їх діяльності.

Нині завдяки науковим працям В. Б. Авер'янова, К. К. Афанасьєва, В. М. Бевзенка, Ю. П. Битяка, І. В. Дроздової, В. М. Гарашука, В. В. Гаркуші, І. П. Голосніченка, В. В. Доненка, С. В. Ківалова, Н. В. Коваленко, І. Б. Коліушка, Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, С. В. Кувакіна, О. В. Кузьменко, А. С. Лагоди, Є. О. Легези, О. А. Лукашева, П. С. Лютікова, Р. С. Мельника, Р. В. Миронюка, Н. Б. Новицької, Г. М. Писаренко, Д. В. Приймаченка, І. О. Сквірського, В. П. Тимощука, В. В. Юровської та інших вчених досліджено низку особливостей діяльності органів публічної влади з надання електронних послуг населенню.

Серед досліджень, які безпосередньо присвячені питанням наданням послуг у сфері соціального захисту населення, слід назвати дисертації Ю. М. Бондаренка на тему «Державне управління соціальним захистом населення в умовах європейської інтеграції України» (2008 р.), Л. А. Князька на тему «Адміністративно-правове регулювання в галузі соціального захисту населення» (2009 р.), А. В. Гончарова на тему «Теоретико-правові засади соціального захисту в Україні» (2011 р.), І. В. Рудкевич на тему «Державне регулювання системи соціального захисту населення України» (2011 р.), А. В. Міськевич на тему «Адміністративні послуги в сфері соціального захисту населення» (2016 р.) та С. А. Уханенка «Адміністративні процедури у сфері соціального захисту населення» (2018 р.). Водночас питання електронних послуг у сфері соціального захисту населення у наукових дослідженнях окремо майже не аналізувалися. Вказані обставини й обумовили обрання зазначеної теми.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію положень Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» (Антикорупційної стратегії) від 20 червня 2022 року № 2322-ІХ, «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», затвердженої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до змісту наукової теми «Виявлення особливостей та вдосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (№ 0122U001411), яка здійснювалась на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, третього рівня вищої освіти за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 «Право» (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.). Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 12 від 30 червня 2022 року).

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел визначити сутність та особливості надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. Виходячи із зазначеної мети, в дисертаційній роботі поставлено й вирішено такі основні *задачі*:

- визначити поняття та ознаки електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- окреслити та розкрити принципи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- з'ясувати правову основу надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- визначити поняття та ознаки процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- охарактеризувати зміст стадій процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- розкрити процедуру оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- охарактеризувати особливості контролю з надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;
- узагальнити зарубіжний досвід надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення і виділити його позитивні здобутки для запровадження в Україні;
- обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення законодавства, що регулює надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, та практики його реалізації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері соціального захисту населення.

Предметом дослідження є електронні послуги у сфері соціального захисту населення.

Методи дослідження. У дисертації використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Методологічну основу дослідження становить загальнонауковий діалектичний метод, який надав змогу з'ясувати сутність електронних послуг у сфері соціального захисту населення (підрозділи 1.1, 1.2). Методи системного та структурно-функціонального аналізу застосовано під час розгляду електронних послуг у сфері соціального захисту населення та виявлення їхніх ознак, а також під час розкриття гарантій забезпечення законності адміністративних процедур (розділ 1, підрозділ 2.2). Методи класифікації та групування надали можливість визначити види та критерії поділу електронних послуг у сфері соціального захисту населення (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1). Функціональний метод застосовано для дослідження процедурного аспекту реалізації функцій органів публічної адміністрації (підрозділ 2.1). Метод порівняльного правового дослідження використано для аналізу особливостей процедурного аспекту надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення у зарубіжних державах (розділ 3).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, нормативно-правові акти Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів вионавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також міжнародні нормативно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України за період 2022–2025 рр., відомості, що містяться у Єдиному реєстрі судових рішень України та на офіційних електронних веб-сайтах суб'єктів публічної адміністрації України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісним комплексним дослідженням, яке присвячене визначенню сутності та особливостей надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, зокрема:

уперше:

— запропоновано під поняттям «електронні послуги у сфері соціального захисту населення» розуміти результат діяльності органів публічної адміністрації, що полягає у наданні певних видів електронних послуг за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій уповноваженим суб'єктом влади у формі системи заходів, спрямованих на реалізацію волевиявлення особи щодо належного їй права на забезпечення належних умов життя та соціально-економічних і духовних потреб, а також у випадку настання соціального ризику, відповідно до умов, підстав та у спосіб, передбачених законодавством України;

– виокремлено особливості процедури надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення: перш за все, регулювання нормами адміністративного права; по-друге, процесуальний характер роботи уповноважених органів та посадових осіб органів виконавчої влади; по-третє, ініціативний характер - послуги надаються на підставі заяви від фізичних осіб; по-четверте, поетапність - наявність етапів з притаманними їм тимчасовими, змістовними та процедурними особливостями; і, нарешті, офіційне фіксування підсумків процедури у формі індивідуального правового акту (рішення, дозвіл, ліцензія, сертифікат, акт, посвідчення та ін.);

– охарактеризовано основні напрями удосконалення надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, а саме: нормативно-правовий (розроблення та прийняти нормативно-правового акту на рівні Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового адміністративного регламенту щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення» тощо); організаційно-інформаційний (полегшення доступу громадян до надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення забезпечених інформаційними технологіями; налагодження зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації); науковий (проведення ґрунтовних наукових досліджень з метою покращення надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення);

удосконалено:

– наукові положення щодо поділу принципів надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення на: а) основні (безперервності, верховенства права; відкритості та прозорості; гуманізму; демократизму та науковості; доступності; єдності; загальнодоступності правової та іншої необхідної інформації; законності; зручності, оперативності та своєчасності; плановості; професійності, результативності, рівності; свободи вибору, своєчасності; системності; централізації (підпорядкованості), цілеспрямованості; юридичної відповідальності суб'єктів публічної адміністрації та їх посадових осіб); б) додаткові (впровадження нових організаційних форм надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення (універсамів послуг, єдиних офісів, центрів надання публічних послуг та подібних), що є більш зручними для суб'єктів звернення; зведення до раціонального мінімуму кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для надання електронних послуг; мовчазної згоди; постійного моніторингу юридичної визначеності; спрощеного провадження, прискорення провадження);

– наукові тези щодо напрямів оптимізації функціонування системи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення: децентралізація та демонополізація соціальних послуг як виду публічних послуг; залучення до їх надання недержавних організацій та приватного сектору; визначення державою умов функціонування ринку соціальних послуг та забезпечення їх дотримання всіма суб'єктами, що надають соціальні послуги; проведення наукових досліджень з удосконалення механізмів публічного адміністрування системи надання електронних послуг у сфері соціального

захисту населення тощо;

дістали подальшого розвитку:

— наукові положення щодо поділу нормативно-правових актів, що регулюють надання публічних послуг у сфері соціального захисту населення за: юридичною вагою (законодавчі, підзаконні); суттю предмета регулювання (видача посвідчень як офіційного документа, що підтверджує статус, як вид електронної послуги в соціальному захисті; видача довідок, які засвідчують право на конкретний вид соціальної підтримки; електронні сервіси, що пов'язані з наданням певного виду соціального захисту певним групам населення); впливом органу публічної адміністрації на права та законні інтереси суб'єктів звернення (надання висновків органу опіки та піклування щодо доцільності позбавлення батьківських прав; надання висновків органу опіки та піклування щодо усиновлення дітей; надання висновків органу опіки та піклування щодо доцільності усиновлення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування; обстеження житлово-побутових умов проживання та виховання малолітніх (неповнолітніх) дітей).

— положення щодо необхідності впровадження світового досвіду (Республіки Польща, Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччини, Французької Республіки тощо) стосовно функціонування системи електронного урядування, що мінімізує корупційні прояви, недодержання строків надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення та забезпечує сервісний підхід до питання зазначених послуг у сфері соціального захисту населення;

— наукові тези щодо важливості мати стабільну систему контролю за наданням електронних послуг у сфері соціального захисту населення з добре відпрацьованим механізмом ефективної взаємодії та координацією діяльності, що є необхідною передумовою для трансформації українського суспільства на основі демократії, верховенства права та прав людини і громадянина. Хоча Конституція України закладає правову базу для здійснення контролю, що знаходить подальше відображення у законах України, проте чинне законодавство не може забезпечити успішне вирішення всіх питань. Цілі та ефективність діяльності органів державної влади, що здійснюють контроль, відрізняються, і тому ми спостерігаємо кризові явища у сфері надання електронних послуг, які вимагають постійного вдосконалення організаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

— *науково-дослідній діяльності* – висновки та пропозиції щодо удосконалення механізму надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення можуть бути основою для подальших наукових досліджень із відповідної проблематики (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025 № 189);

— *правотворчій діяльності* – для вдосконалення нормативно-правової

основи надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення, у т. ч. для вдосконалення Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України «Про судовий збір» тощо;

— *правозастосовчій діяльності* – для вдосконалення діяльності органів публічної адміністрації щодо надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення;

— *навчальному процесі* – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисципліни «Право соціального забезпечення України», «Трудове право», «Сучасні проблеми цивільного права та процесу», під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11.12.2025р. № 190).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження, його основні висновки й рекомендації оприлюднені на 3 міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: «Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану» (м. Кропивницький, 2024 р.); «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (м. Дніпро, 2024 р.); «Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану» (м. Київ, 2025 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображені у 4 наукових статтях, з них 4 опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук та включені до міжнародних наукометричних баз, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять семи підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, у т. ч. основного тексту – 187 сторінок. Список використаних джерел налічує 239 найменувань.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

В яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Явтушенко Д.А. Адміністративно-правове розуміння категорії електронні послуги в сфері соціального захисту населення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спец випуск* 1, 2024. С. 248-252. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-45> URL. http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/47.pdf

2. Явтушенко Д.А. Щодо визначення електронних послуг у сфері соціального захисту населення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 3, 2024. С. 430-435, doi <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.03.74> URL. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/308403>

3. Явтушенко Д.А. Правове регулювання надання електронних послуг у сфері соціального захисту населення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 83(3), 2024. С. 391-396. DOI

<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.2.58>
pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310151

URL.

<http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310151>

4. Yavtushenko Denys. Content of the stages of the procedure for providing electronic services in the field of social protection of the population. *Європейські перспективи*. 4, 2025. С. 169-175. DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.4.24>
URL.: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2025-4/EP_2025_4_169.pdf

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Явтушенко Д.А. Правовідносини щодо надання електронний послуг у сфері соціального захисту населення в Україні. *Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Х Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (в авторській редакції)*, (м. Кропивницький, 06 грудня 2024 року). Кропивницький, 2024. С. 283-286. URL.: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/01/zbirnyk-dlya-sajtu.pdf>

6. Yavtushenko Denys. Content of electronic services in the sphere of social protection of the population in Ukraine. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування: матер. Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 5 груд. 2024 р.). Дніпро: ДДУВС, 2025. С. 205-208. https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15876/1/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86.%2005.12.2024.pdf

7. Yavtushenko Denys. Some features of the essence of electronic services in the field of social protection in Ukraine. *Правова система України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану: [Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Державний університет «Київський авіаційний інститут», 21 лютого 2025 р.]*. Тернопіль: Вектор, 2025 С. 292-296.

https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12043/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A5V%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_fb57db36-364a-45ba-bc2e-d4632c376ff7%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Явтушенко Д.А. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Підготовлена аспірантом кафедри цивільного, трудового та

господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара дисертація Явтушенка Дениса Анатолійовича є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі міжнародного права. Дисертація, у цілому, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12.01.2022р. та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Явтушенка Дениса Анатолійовича на тему: «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення» до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Явтушенка Дениса Анатолійовича у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспіранта **Явтушенка Дениса Анатолійовича «Електронні послуги в сфері соціального захисту населення»** у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Патерило Ірина Володимирівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, професор кафедри	Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право 2019 р.	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2020 р.	1. Марченко О.В., Патерило І.В. Співвідношення між категоріями публічних послуги, електронні процедури та адміністративні процедури. <i>Наука і техніка сьогодні. Серія «Право»</i> . 2025. №7(48). С.208-216.

		цивільного, трудового та господарського права			<p>(фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-207-216</p> <p>2. Алексеєнко І.Г., Патерило І.В. Гарантії надання публічних послуг в нотаріаті. <i>Наукові перспективи</i>. № 7(61). 2025. С.787-793. (фахове видання, категорія «Б») DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-786-793</p> <p>3. Патерило І.В., Соколенко О.Л. Електроонні адміністративні послуги в нотаріаті: сучасний стан і перспективи розвитку. <i>Держава та регіони. Серія: Право</i>. 2025. №2 (88). С.248-252. DOI https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.39</p> <p>4. Патерило І.В., Алексеєнко І.Г. Проблемні аспекти сервісної діяльності адміністративних судів у сфері соціального захисту населення. <i>Наукові перспективи</i>. 2026. №1. С.1468-1768. (фахове видання категорії Б). DOI: 10.52058/2708-7530-2026-1(67)-1468-1478</p>
2.	Христинченко Надія Петрівна (опонент)	Київський університет інтелектуальної власності та права, юридичний факультет, Міністерство освіти і науки України, Завідувачка кафедри адміністративного права,	Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право 2016 р.	Професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань, 2019р.	<p>1.Христинченко, Н. (2025). Адміністративно-правове регулювання надання електронних послуг у сфері соціального захисту: стан та перспективи розвитку. <i>Академічні візії</i>, (47). С.1-7. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17715289 https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2412</p> <p>(фахове видання,</p>

		інтелектуальн ої власності та цивільно- правових дисциплін,			<p>категорія «Б»)</p> <p>2. Журавльов Д. В., Христинченко Н. П., Шопіна І. М. Розвиток системи публічного адміністрування за умов правового режиму воєнного стану. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2023. № 9. С. 225–227. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/54 (фахове видання, категорія «Б»)</p> <p>3. Христинченко, Н. (2025). Електронні адміністративні процедури у практиці ЄС та України: порівняльно-правовий аспект. <i>Наукові записки Львівського університету бізнесу та права</i>, (45), 710-715. https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1828. https://doi.org/10.5281/zenodo.17715210 (фахове видання, категорія «Б»)</p>
3.	Легеза Юлія Олександрівна (опонент)	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», ННІ гуманітарних та соціальних наук, Міністерство освіти і науки України, Професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права,	Доктор юридичних наук 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право 2018 р.	Професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права, 2020	<p>1. Легеза Ю.О. Судовий контроль: методологія наукового дослідження у сфері права. <i>Law. State. Technology</i>. 2025. №2. С.3-8. DOI: 10.32782/LST/2025-2-1 (фахове видання, категорія «Б») https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/lst/article/view/791/713</p> <p>2. Yuliia Zaporozhchenko, Yuliia Leheza, Yuliia Volkova, Olena Pushkina, Marat Koval. Human Rights and Features of their Protection in Conditions of War: International Legal Standards, Administrative, Constitutional and Criminal Aspects. <i>Khazanah Hukum</i>. 2023. Vol.5 №3. P. 245-252 (Web of Sciences) DOI: 10.15575/kh.v5i3.33290</p> <p>3. Легеза Ю.О., Тильчик</p>

					<p>В.В. Забезпечення електронного доступу до розгляду та вирішення спорів, пов'язаних із наданням публічних послуг у сфері соціального захисту, в порядку адміністративного судочинства. <i>Право і суспільство</i>. 2025. №5. Том 2. С.544-550. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.5.2.69 http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/5_2025/part_2/71.pdf (фахове видання, категорія «Б»)</p>
4.	Алексєєнко Ігор Григорович (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Міністерство освіти і науки України, завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права	Доктор політичних наук, 2011 12.00.02 - політичні інститути та системи. Кандидат юридичних наук 12.00.01 - теорія та історія держави та права. Історія правових та політичних наук, 2001	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2020 р.	<p>1. Патерило І.В., Алексєєнко І.Г. Публічне адміністрування поведження з твердими побутовими відходами як напрямок захисту прав споживачів. <i>Аналітично-порівняльне правознавство</i>. 2024. № 1. С. 428-432 DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.75 URL. https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/03/77.pdf (фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>2. Алексєєнко І.Г., Патерило І.В. Гарантії законності надання публічних послуг в нотаріаті. <i>Наукові перспективи</i>. № 7(61). 2025. С.787-793. (фахове видання, категорія «Б») https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-786-793</p> <p>3. Алексєєнко І.Г., Грабильнікова О.А. Правові засади співвідношення категорій, «реклама», «соціальна реклама» та «небезпечні відходи». <i>Європейські перспективи</i>. 2024. № 1. С. 20-25. https://doi.org/10.32782/ep</p>

					<p>2024.1.3 URL. https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2024-1/EP_2024_1_020.pdf (фахове видання категорії Б). 4. Патерило І.В., Алексєенко І.Г. Проблемні аспекти сервісної діяльності адміністративних судів у сфері соціального захисту населення. Наукові перспективи. 2026. №1. С.1468-1768. (фахове видання категорії Б). DOI: 10.52058/2708-7530-2026-1(67)-1468-1478</p>
5.	Грабильнікова Олена Анатоліївна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерство освіти і науки України, доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права	Кандидат юридичних наук, 12.00.02 - конституційне право; муніципальне право, 2016 р.	Доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2022 р.	<p>1. Грабильнікова О.А. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів публічної адміністрації в адміністративному судочинстві щодо надання послуг у сфері соціального захисту населення. <i>Європейські перспективи</i>. 2023. №3. С. 111-118, doi: 10.32782/EP.2023.3.14 URL.: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/EP-2023-3/EP_2023_3_111.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 2. Легеза Є.О., Грабильнікова О.А. Правове регулювання обов'язковості виконання судового рішення в адміністративному судочинстві. <i>Право. ua</i>. 1, 2023. С. 66-72. DOI https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2023.1.9 URL.: http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2023-1/Pravo_ua_2023_1_066.pdf (фахове видання, категорія «Б»). 3. Марченко О.В., Грабильнікова О.А. Правове</p>

					<p>регулювання відповідальності посадових осіб під час надання публічних послуг як захід запобігання корупції та корупційним ризикам. <i>Науковий вісник Ужгородського Національного Університету</i>, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 3. С.374-379. (фахове видання, категорія «Б») URL:https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/59.pdf DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.57</p>
--	--	--	--	--	---

Результати відкритого голосування:

«За» – 17 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одногосно.

**Голова
міжкафедрального семінару**

Тетяна КОРНЯКОВА

Секретар

Олена ГРАБИЛЬНІКОВА